

Workshop runde 1: 13.15-14.00

Workshop runde 2: 14.25-15.10

- **Gruppebaseret støtte på handicapområdet**
- Hvad kan gruppebaseret støtte på handicapområdet? Medarbejdere fra Helsingørs socialpædagogiske støtteteam fortæller om succeser og udfordringer, om gruppe-opdragelse, gruppearbejde og projekter, om gruppevejledning som pædagogisk felt på handicapområdet og om de strukturelle barrierer.
- *Workshopholdere: Lars Porsing og Bruno Petersen, medarbejdere i Socialpædagogisk Støtteteam på SPUC i Helsingør*

Præsentation af SPS og Målgruppen

Placering i Helsingør Kommunes organisation:

<https://kilden.helsingor.dk/minarbejdsplads/Organisationsdiagrammer/Center%20for%20Særlig%20Social%20Indsats.pdf>

Antal ansatte: 9,5 fuldtidsstillinger

Fakta uddybning for SPS

Årstal	Antal borgere	Stigning i % (afrundet til hele tal)	Antal vejledningstimer/md	Stigning i % (afrundet til hele tal)
2009	55		605	
2015	87	58	907	50
2017	102	17	967	7

Antal borgere i grupper: 32

Helsingør Kommune

Ret denne tekst til relevant arrangement, se dias 2

Generel beskrivelse af målgruppe og kerneopgave

SPS målgruppe er karakteriseret ved:

En tilstand af forsinket eller mangelfuld udvikling af evner og funktionsniveau, **som normalt viser sig i løbet af barndommen**, og som bidrager til det samlede intelligensniveau, det vil sige de

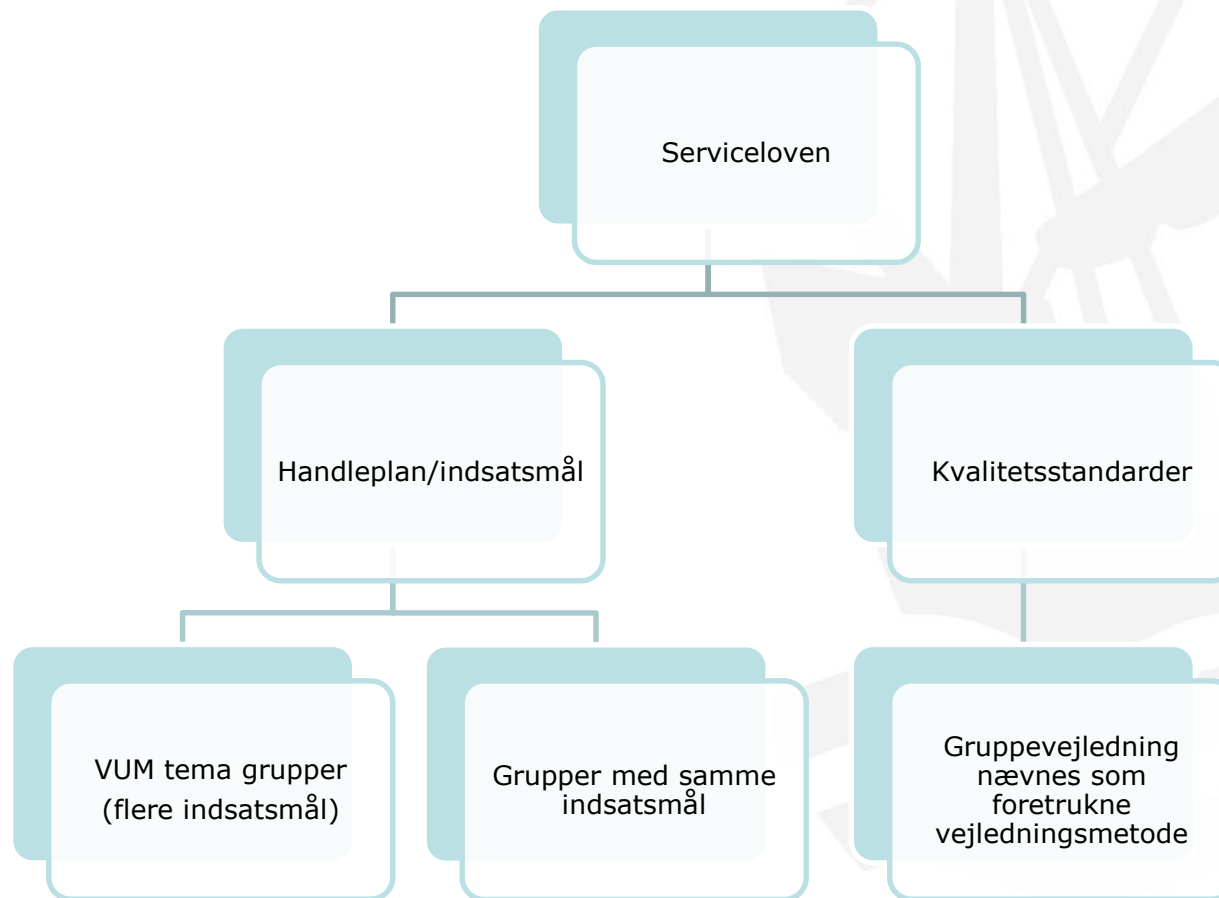
- **kognitive,**
- **sproglige,**
- **motoriske**
- **sociale evner og færdigheder**

Kilde: Socialstyrelsen: Definitioner og kriterier. Sidst opdateret 15/04 2015. WHO's diagnoseliste, ICD-10,

SPSs **kerneopgave** iflg Serviceloven

§ 85. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Rammer for gruppevejledning

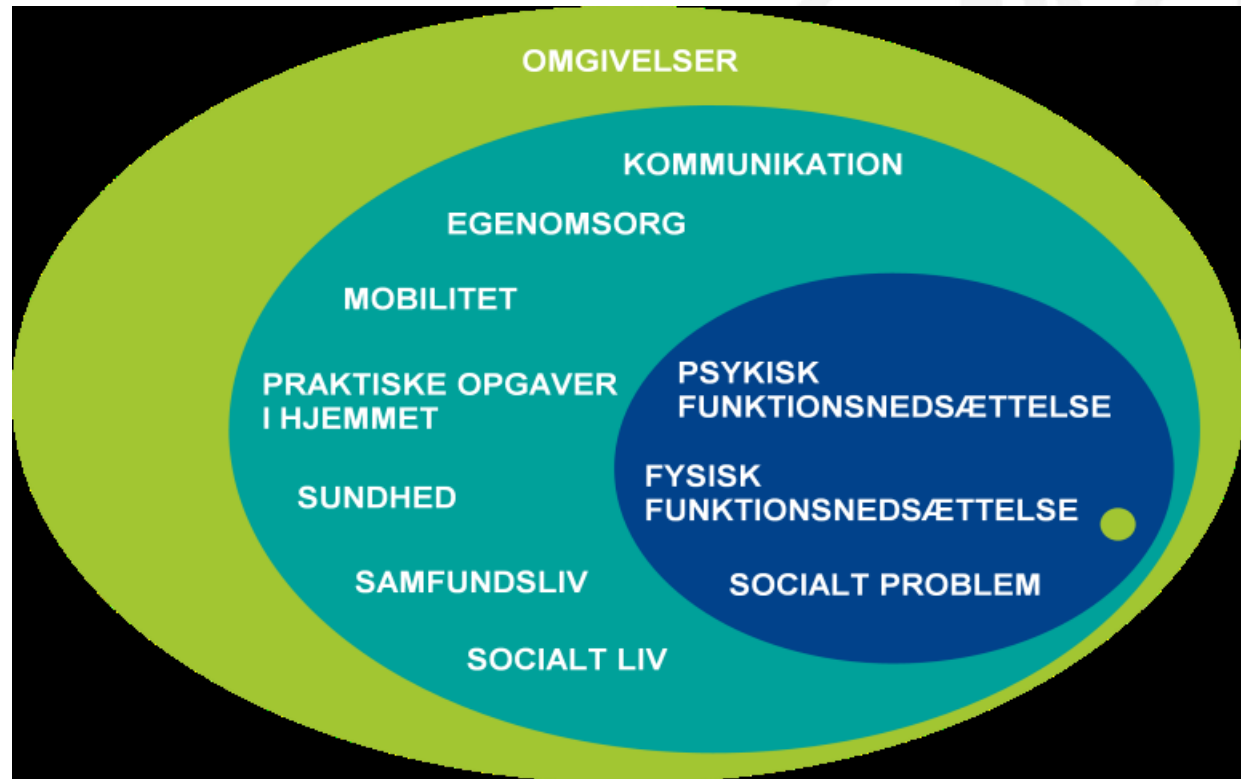
Vilkår og overvejelser for gruppe- dannelse i SPS

- Vi præsenteres for opgaven om gruppevejledning igennem kvalitetsstandarder. Kvalitetsstandarder bliver - samtidig med at det er en orientering til borgerne om serviceniveauet - en arbejdsbeskrivelse til de ansatte.
- Sideløbende sker der flere radikale ændringer i vejledningen: Pæn beskæring af antallet af vejledningstimer (se dias 2), koblet med et status/opfølgning der har fokus på dokumentation af effekten/ resultater betyder at den pædagogiske støtte og oplægget til samarbejde imellem vejledere og borger bliver stærkt målrettet.
- Vores statusskema udtrykker til fulde den rationalitet inkl dokumentation, som alle vejledere arbejder efter. Alene på grund af mangel på tid til andet.
- Gruppevejledningen er – set i det lys – en pædagogisk mulighed for hjælp til selvhjælp eller "peer" vejledning under visse forudsætninger.

fortsat

- Borgerne skal trænes mere i at tænke målrationelt (være bevidste om processen med handleplan, indsatsmål som deres ønske og til hvorfor og til hvad der skal bevilliges støtte til at nå i mål).
- Med opbygningen af en kultur for rationel tankegang kan gruppevejledning nemt give mening. Gruppevejledning skal øge muligheden for at nå sine individuelle mål. Gruppevejledning skal supplere individuel vejledning. Som hjælp til selvhjælp blandt ligestillede. (peers-vinkel)
- SPS vejledere forsøger at danne grupper med flere forskellige udgangspunkter. Se efterfølgende:

Gruppedannelse ud fra VUM temaer

VUM temaer

- Gruppedannelse ud fra VUM temaer –også kaldet basisgrupper. Tanken bag dette var/er at borgere med indsatsmål inden for samme tema er motiveret til at danne gruppe. Vi danner 3 basisgrupper.
- **VUM Samfundsliv.**
- Borgerne udtaler: Vi får selvtillid ved at lære og deltage i samfundsliv, politik og økonomi (se noter)
- Vejlederne udtaler: Der er potentialer for transfer når succes opnås. På et indsatsområde, der succes kan der overføres energi til andre indsatsområder.
- Punchline: vejledernes ord for det der foregår i den gruppe er "realitetskorrigerung".

VUM temaer fortsat

VUM tema Praktiske opgaver i hjemmet:

Indsatsmål for deltagerne i denne gruppe var typisk udvikling af evner til at gennemføre adl opgaver. Støtten er typisk sidemandsoplæring. Nu blot i gruppe langt fra hjemmet.

- Borgerne udtaler: J: der har deltaget få gange: Der foregik alt muligt andet end det jeg forventede. M: 3 x er gruppen startet op med forskellige deltagere, 3 x holder den ikke hvad den lover, nemlig at man kan få løst alle problemer og at det hele var planlagt. P: der foregår delvist "tvangs"-indskrivning.
- 2 Videoer: borgerne interviewes
- Vejledere udtaler: Gruppesamhørigheden omkring indsatsmål blev ikke etableret. Transfer fra gruppeaktiviteter til de individuelle hjem er ikke påvist. Aktiviteterne i gruppen var snarere oplysning eller undervisning.
- Punch-line: Alvorligt tranfer udfordringer.

VUM tema fortsat

VUM tema: Sundhed:

Vejlederne udtaler: Gruppen fungerer socialt – i nuet. Det giver ikke påviseligt transfer til den individuelle situation.

Gruppen kører med fast emne fra gang til gang. Et lille uddrag:

- 9/1 Lars Sket siden sidst, snak om det gode liv
- 23/1 Lotte Sundhedsforsikring
- 6/2 Jette Lave collage om sundhed. **Husk at tage et blad og en saks med**
- 20/2 Lotte Hvordan renses man et sår
- 6/3 Lars Supermarkedbesøg, hvad indeholder mad og drikke.
- **Vi mødes i Føtex kl. 15.30 præcis**
- 20/3 Jette Diabeteskost. Lightprodukter kontra produkter med sukker
- 3/4 Lotte Hver tager sin ynglings saft med
-

Flere VUM-temaer i samme gruppe

- VUM tema Kommunikation og psykisk funktionsnedsættelser er blevet overvejet at føje til grupper med forskellig argumentation, således at en VUM-gruppe har flere VUM temaer.
- Dette er i konsekvens af praksis, hvor det har vist sig at være svært at holde sig indenfor rammen af selv brede emner.
- Det leder tanken hen på muligheden af at oprette basisgrupper af med et stort antal tilknyttet med alle typer af indsatsmål. Gruppesammensætningen tilgodeser en ønskelig gruppedynamik

Gruppedannelse ud fra indsatsmål.

(indsatsmål her taget fra en opgørelse over SPS borgeres individuelle indsatsmål. (fra ca 2013):

Borger	fokusområde 1	Fokusområde 2	Fokusområde 3
	samtaler	adl	
	samtaler	adl	
	forblive i eget hjemmed at forstå og tilpasse sig	post/papir	økonomi
	forblive i eget hjem	post/papir	økonomi
	personlig struktur	adl	økonomi
	hygiejne	adl	
	danne socialt relationer	samtaler	
	helbred		økonomi
		adl	økonomi
	samtaler	koordinering	
	samtaler	forældrerolle	parforhold økonomi
	danne socialt relationer	fastholde job m/tilskud	kost og motion
	samtaler	adl	økonomi
	helbred	familieforhold	arbejde
		forældrerolle	økonomi
		adl	
	post/koordinering	samtale/helbred	økonomi
			økonomi

Grupper oprettet til borgere med umiddelbart samme specifikke indsatsmål

- Socialt netværksdannelses-gruppe.
 - Kvindegruppe har nået sit mål. gruppen er selvkørende.
 - Mandegruppe har fået tilbud.
 - Gruppe for alle er i gang.
- Vejlederne udtaler: Formålet har været at bryde en relativ social isolation og udvikle sociale kompetencer. Har virket som kvindegruppe.
- Punch line: Gruppe-medlemmer ses nu privat. Succes og transfer.

- Økonomi-gruppe.
- Bankgruppe.
- Fitness-gruppe: virker som en succes
- Svømme-gruppe.
- Yoga-gruppe.
- .

fortsat

- **Ældregruppe.**
- Brugerudtalelse: god fordi man slapper mere af og tænker mere, snakker ikke så meget. Vil ikke prikkes på skuldrene.
-
- **Åben vejledning.** Det har været forsøgt med fælles snak i mellem borgere i køkkenet inden man evt gik til individuel vejledning på et kontor. Men det er sat i bero. Borgerne er sat ned i tid så de kræver individuel vejledning på et kontor. I køkkenet foregik der sporadisk gruppevejledning.
- **Udflugtsgruppe:** Gruppen er fra før KS. Passer til mange indsatsmål. Udbbydes til alle i SPS. En særlig pædagogisk observations metode ude i samfundet med de direkte påvirkninger det giver: socialt, økonomisk og sundhedsmæssigt.
- Punchline: Mennesket i sin helhed.

Grupper dannet ud fra helt specifikke/smalle indsatsmål:

- **Bankgruppe:** vejledere yder støtte i banken på faste tidspunkter. Støtte til borgere, der har individuelle opgaver i deres bank.
- **Økonomi-gruppe (i bero):** Den første gruppe der blev etableret pga de mange borgere med dette indsatsmål.. Der foregik rådgivning af LEV konsulent og regnskabs-ansvarlig i budget, opsparing og daglig økonomi fra SPUC. Tranfer til opsparing kan lejlighedsvist registreres. Her kom skelnen imellem privat og gruppe (offentligt) til udtryk. Flere referater haves.rekrutteringen var ikke organiseret og optimal.

fortsat

- **Fitness:**
- Brugerne udtaler:
- Vejlederne udtaler: Fitness gruppen fungerer som succes. Deltagerne er motiverede. De erkender deres indsatsmål. Nogle går selv i gang. Det er ellers klassisk at "man" ikke går i gang førend vejleder sætter i gang.
- **Svømning** (starter op med nye medlemmers nye indsatsmål)
- Brugerne udtaler:
- Vejleder udtaler: Indsatsmålet er fysisk men der er mere socialt end fysisk fokus

Den mest lovende praksis forekommer i grupper, der er opstået af borgerinteresser med tilpasset vejlederstyring:

- **Sorggruppe:**
- Bruger udtalelser: se efterfølgende interview
- Video: 4-5 interview med tilladelser til visning
- Vejlederudtalelser: Opstartet med udgangspunkt i individuelle oplevelser, som man vil dele med andre for at komme af med en hægning. Udviklingen i gruppen beskrives fra at have været meget vejlederstyret til mere og mere deltagerstyret.
- Transfer af energi til andre områder kan ikke umiddelbart dokumenteres til at være direkte virksom. Men det er lovende at se at en gruppe kan udvikle sig. Gruppen har skabt en tryk ramme til at tale om alle slags følelser.
-

Andre grupper SPS borgerne kan deltage i:

Vi rækker lidt ud over SPSs grænser når vi her nævner:

- Idrætsgrupper (forenings-regi)
- Værestedsgrupper (Væresteds-regi)

Men vi gør det fordi vi ser at der for nogle borgere er læring om at sætte sig mål i disse grupper (uden sagsbehandler og pædagogers medvirken. Smil)

Aftenskolekursus føjer ligeledes erfaringer til dette perspektiv

Er der lavet "evidens" for gruppe-vejledning til målgruppen?

(eller: hvad skal der til for at der kan tales om virksom praksis?)

Viden

- Hvor fandt vi evidens for at tage gruppe-vejledning op som pædagogisk metode?
- Ret beset hentede vi evidens fra normalbefolkningen/os selv. Egne erfaringer fra uddannelser og deltagelse i foreninger og andre grupper. Den generelle pædagogiske holdning til det "sociale", til det at danne relationer deles med ligemænd og -kvinder. Det er "dansk/europæisk kultur" – om end måske ikke med den styrke af evidens man efterspørger i videnskabelig/professionel sammenhæng.
- (Vi fandt den ikke i kvalitetsstandarderne)

SPSs foreløbige opfattelse af hvilken effekt gruppe vejledning - som pædagogisk metode – kan forventes at give.

Vores hypotese/teori:

En gruppe sammensat af individer med samme interesse/indsatsformål som fx **at forblive i egen bolig** eller **at mestre eget liv** ville kunne blive stærk i sit eget virke, i sine egne bestræbelser (empowering).

- Deltagerne får mulighed for at udvikle specifik hjælp til selvhjælp som supplerende metode til individuel vejledning.
- Gruppemedlemmer får masser af social træning og social kapital, selvom det ikke er "det sociale" der er indsatsmålet.

Resultater: Opsamling og systematisering af SPSs erfaringer

- Det sociale, motivation og tranfer har været de pædagogiske områder som flest refleksionerne har bevæget sig indenfor. De afspejler på sin vis den måde vi kan systematisere vores observationer på.
- Om det sociale: der opstår også i denne målgruppe grupper der udvikler sig. Tilhørsforhold til en gruppe, hvor ens identitet lejlighedsvist hviler i komfortzonen og udfordres, er en forudsætning for at der kan ske transfer fra gruppevejledning til personens individuelle udvikling/indsatsmål. Det var egentlig begrundelsen for at lave permanente basisgrupper.
- Om motivation: Vi kan se at motivationen varierer med hvordan grupperne er dannet og hvordan det sociale udvikler sig. Den største motivation er hvor borgerne selv danner gruppen (ex. sorggruppen)

fortsat

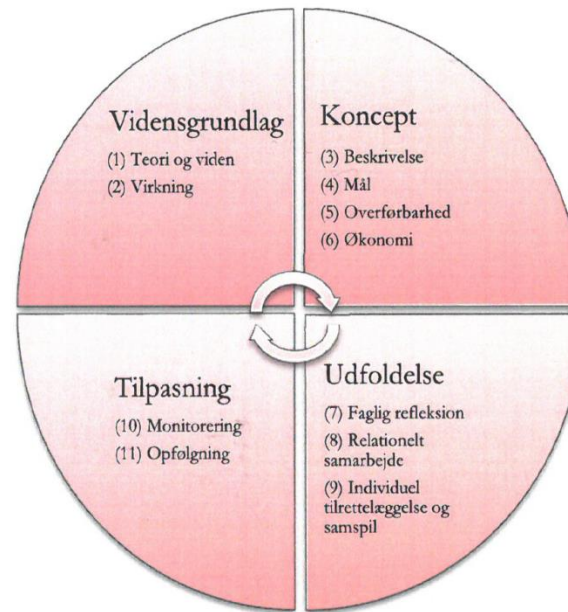
- Om tranfer: Vi kan ikke være sikre på nogen individuel læring med mindre der sker helt eksplicit. Fx oplevelse med klar styrkelse af selvtillid giver lyst til "mere succes". Som regel er transfer /overførsel lige til at observere ved såkaldte tamme mål. Fra komplekse kan vi udskilles delmål, som i denne proces bliver tamme – i sig selv. Tilbage står vi med kompleksiteten.
- En væsentlig observation er at der ved etablering af grupper opstår socialt fællesskab, som er motiverende i sig selv og som kan vise sig at blive bærende og udviklende for denne målgruppe.
- Vi gætter på at der er meget at hente (for myndigheden?) ved at fokusere på borgernes egen holdning til at mestre eget liv. Er det deres mål?

Vi kan foreløbigt konkludere at

- Borgerne er mest motiveret til at arbejde i grupper omkring interesser end indsatsmål.
- Borgerne er motiveret til at være sammen i sociale fællesskaber
- Vi kan **ikke** konkludere at vi praktiserer en virksom pædagogisk metode i den evidente forstand som beskrevet i SFI rapport: <https://socialstyrelsen.dk/udgivelser/Indkredsning-af-lovende-praksis-pa-det-specialiserede-socialomrade>
- Vi kan konkludere at vi har arbejdet med tilstrækkeligt mange facetter af gruppevejledning for målgruppen at vi kan kalde det en lovende praksis

Lovende praksis

FIGUR 2.1
Model for 'lovende praksis'.

Anm.: Figuren illustrerer sammenhængen mellem de 11 elementer til indkredsning af lovende praksis på det specialiserede socialområde.
Kilde: Litteraturstudie, jf. kapitel 3.

fortsat

- Vi "kan løfte os selv med håret". Derfor har vi kigget ud over egen ramme og fået øje på en mulig vej frem.
- Vi ser det fornuftige i at prøve at beskrive vores praksis i det perspektiv, SFI rapporten kalder **LOVENDE PRAKSIS**
- Ved at se vores praksis igennem de 11 del områder der er evidens for at der skal indgå i netop – lovende praksis, får vi placeret os selv pænt på vej på en skala gående fra lovede praksis til virksom praksis.
- Hermed menes at vi med brug af dette evalueringværktøj lader sig gøre at systematiseret vores erfaringer og refleksioner på en sådan måde, at det virker retningsgivende meningsfuldt at søge at gå vejen fra en **lovende praksis** imod en **virksom praksis**.

SPSs egentlige konklusion er:

- Der er lovende praksis i vejledningsmetoden gruppevejledning. Vi ser det som en mulighed at gå fra lovende praksis til virksom praksis.
- Men det er stadigvæk udfra det perspektiv at personen/brugeren af §85 støtte også skal støttes i at kunne fokusere på/arbejde determineret/motiveret på at sætte egne mål egen udvikling via konkrete (let dokumenterbare) indsatsmål samt noget mere (svært) komplekst (basispakken for målgruppen).

Udenfor oplæg

- De 11 elementer i Lovende praksis.
- Noget om transfer
- Beskrivelse ud fra de 11 elementer

ELEMENTER I LOVENDE PRAKSIS

- 1. Teori og viden. Praksis er forankret i veldefineret teori og aktuelt bedste viden.
- 2. Virkning. Der er undersøgelser, som tyder på, at praksis har en positiv virkning for borgerne på et eller flere af de områder, der er sat som mål.
- 3. Beskrivelse. Praksis er systematisk beskrevet, fx når det gælder, hvilken gruppe borgere, den er rettet mod, hvilke aktiviteter, den består i, og hvilke mål, den har.
- 4. Mål. Praksis indeholder klare og relevante mål for de deltagende borgeres udvikling eller velfærd.
- 5. Overførbare. Praksis kan overføres til andre tilbud, der er rettet mod tilsvarende grupper af borgere.

-
- 6. Økonomi. Praksis er forbundet med en vis grad af økonomisk rentabilitet.
 - 7. Faglig refleksion. Praksis understøtter en fælles professionel faglig refleksion.
 - 8. Relationelt samarbejde. Praksis understøtter, at medarbejderne har de rette
 - professionelle relationskompetencer til at samarbejde konstruktivt med borgere, kolleger og andre fagprofessionelle.
 - 9. Individuel tilrettelæggelse. Praksis tager udgangspunkt i de konkrete styrker,
 - udfordringer og ønsker hos den gruppe borgere, indsatsen er rettet mod – og involverer borgerne i praksis.
 - 10. Monitorering. Praksis involverer en systematisk monitorering af borgernes udvikling eller velfærd, set i forhold til de mål, der er sat.
 - 11. Opfølgning. Der sker en løbende opfølgning og tilpasning af praksis.

Vores praksis beskrevet ud fra kriterier for lovende praksis:

- Teori og viden:
-
- Vi har ikke fundet evidens for virkningen i streng videnskabelig forstand. Vi har sparret/forsøgt sparring med sociale tilbud i kommuner, vi har opsnappet historier fra. Vi har lavet minisøgninger på litteratur om målgruppens (intellectual disabilities) deltagelse i grupper - bredt. Og kun fundet få relevante artikler.

Kriterier for lovende praksis

- Beskrivelse:
- Praksis er rettet mod en borgergruppe der modtager af paragraf 85 støtte via bevilling. Indskrivning i, udskrivning fra en gruppe. Optagelsesbetingelser: Borgeren tilbydes deltagelse i gruppe efter indsatsmål og hensyn til borgeren. Grupper oprettes efter bredere VUM temaer, hvori flere indsatsmål kan.s. Eller omvendt: der er også indsatsmål der kan indpasses i flere VUM temaer. Fx Samtaler, ADL og Økonomi

Kriterier for lovende praksis

- Mål.
- Grundlæggende er det udviklingen af det enkelte gruppe-medlems indsatsmål der er målet. Målet er nået når et indsatsmål tænkes mestret. Gruppens mål er de deltagende individers aggregerede indsatsmål. Dvs at en gruppe skal tænke sig summen af medlemmernes mål som opgaven. Det, som man kan samles om. Eks.: Alle ser film om følelser for efterfølgende at fortælle om hvilke følelser den vakte.

fortsat

- Eller: individuelle mål bliver lagt på bordet til (mere eller mindre) fælles drøftelse. Især set i "sorg-gruppen", som også er den der har eksisteret længst, så gruppen har udviklet gensidig tillid og respekt. "Udskrivning" fra en gruppe er hidtil sket på borgernes initiativ men uden belysning af om der er sket en tilbagekobling til bevillingen. Om målet er nået/opgivet/uklart formuleret. Læs i øvrigt om sen pædagogiske viden om at formulere mål. En vild proces om at gøre livet tamt?

Kriterier for lovende praksis

- **Overførbarehed**

- Indledende:
- Overførbarehed ifølge lovende kriterier: kan man overføre metoden fra målgruppe X til målgruppe Y?
- Sat lidt på spidsen kan vi sige at når tiltaget til gruppevejledning i grunden bygger på den evidens man har fra normalområdet (X) er nærværende et forsøg på at overføre fra normal-området til SSI områdets gruppe af udviklingshæmmede (Y). Det er transfer imellem to målgrupper. Der er ikke sammenfald imellem denne brug af transfer og vores brug af begrebet transfer.
- Vi bruger overførbarehed/transfer begrebet ud fra et lidt andet pædagogisk perspektiv: Fx stiller vi spørgsmålet: Lærer borgeren af andre borgers eksempler? Lærer borgeren af at høre på praksisfortællinger i gruppe?

Kriterier for lovende praksis

- Økonomi.
- Er organiseret og kan belyses yderligere. Der bør overveje hvilken situation man står i hvis gruppevejledningstid skal omkonverteres til individuel vejledning. Endvidere bør det overvejes om sparede pædagogtimer blot overføres til øgede administrative timer.

Kriterier for lovende praksis

- **Faglige refleksioner.**
- Gruppe-vejledning er normalt på alle danske uddannelsesinstitutioner og refleksioner/evidens herfra er at selvtillid, selvstændighed, samarbejdsevne, aktivt medborgerskab og sociale kompetencer (kan) udvikles. Der skal udvikles en måde hvorpå nuværende voksne udviklingshæmmede også kan drage fordel af denne metode, som har potentiale til at kunne bidrage til virke for mestring af eget liv.
- Vi ser gruppevejledning indgå i en vifte af vejledningsmetoder, som er virksomme og deles af bestiller og udfører.
- I øvrigt har gruppeaktiviteter altid stået på dagsordenen for vejledere for målgruppen.

fortsat

- Hertil kommer at vi befinder os i en historisk periode med "medvind" bort fra specialpædagogikker til inklusion (med kortvarige ekskursioner til fx STU) medfører kulturændringer "nedefra". De opvoksende generationer af intellectual disabilities vil kende til gruppe-arbejde.
- Man bliver ikke mere segregeret ud i specialklasser, man tilhører en basisklasse. Udfordringer ved særlige handicap, hvor fx overstimulering er en udfordring, løses ad hoc. De pædagogfaglige refleksioner går på om dette ikke kan overføres til gruppen af intellectual disabilities. (Se under overførsel

Kriterier for lovende praksis

- **Relationelt samarbejde.**
- På folkeskoleområdet udgives bøger om hvilke relationelle kompetencer der virker. Det er klart at vejledere skal undervises og trænes i styringen af grupper. De er udsat for en processuelt og resultat orienteret interessant opgave. Vejleder materiale fra Gladsaxe kommune er bekendt sammen med anden vejlederlitteratur af fx Rie Thomsen, Ken Heap og forfattere til grundbøger i socialpsykologi.
- Måske kan Prof. Frank Bylow byde ind med noget om gruppens empowerment potentiale: Der er samme pres på borgerne. De bør tilbydes en adækvat opkvalificering til den nye målrationalitet med vejledningens tidsbegrænsning og dermed forbundne krav til præcision i målformuleringer og motivation til at lave en indsats med effektiv vejledning – for deres egen ve og vel.

Kriterier for lovende praksis

Individuel tilrettelæggelse

Indskrivning i en gruppe sker med bevarelse af personlige integritet og formålet med at være i gruppen. Jvf mini interview ad gruppedeltagere.

Kriterier for lovende praksis

- **Monitorering.**
- Er knapt så systematisk. Her trænger vi til slags Feedback informed Treatment værktøj. Generelt sker individuel udvikling i målgruppen over lang tid. Set ligger i definitionen/beskrivelsen af udviklingshæmning. Der ligger jo ikke en evig sandhed i det og man kunne jo komme med den lovende hypotese at når medlemmerne af en gruppen kan udvikle en gruppe, kan de vel også udvikle sig selv - den omvej.

Kriterier for lovende praksis

- **Opfølgning.**
- Ja der er løbende efterslæb. Vi er nået til den erkendelse at der ikke er evident viden om gruppevejledning for målgruppen.
- Derfor vil vi gerne være med i puljestøttede projekter med eksterne ledelse og flere deltagere.
- Vi ser også et potentiale i at se på snitfladen imellem pædagoger (udførere) og sagsbehandlere (bestillere) hvad angår sikring af borgeres engagement og motivation for at gå efter egne mål.
-